

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/70/70/96

ROSJA - BIAŁORUŚ

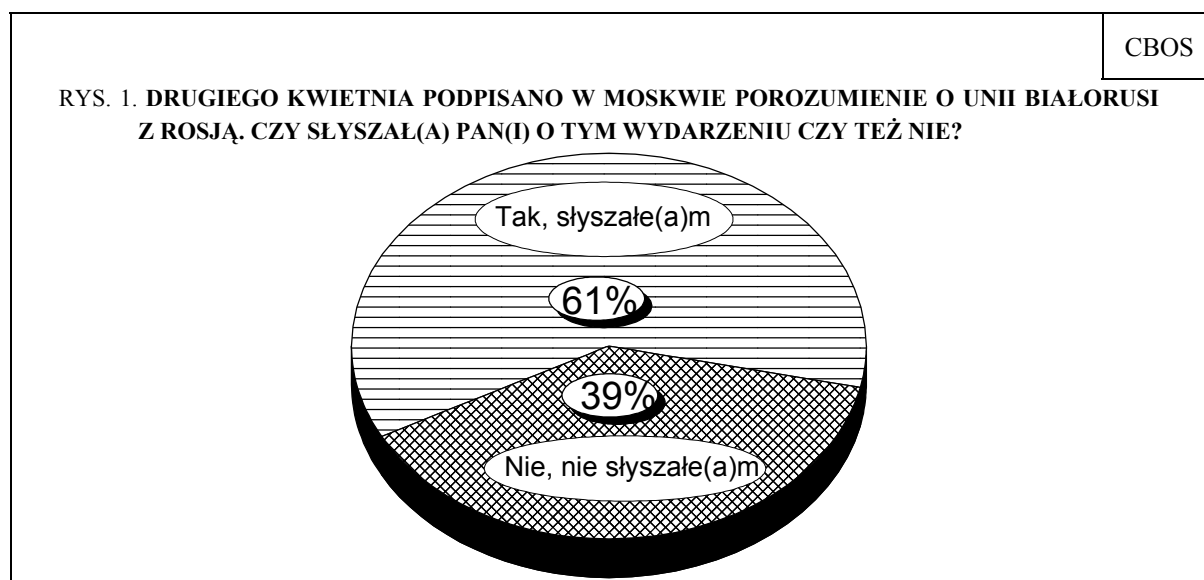
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Drugiego kwietnia br. Rosja i Białoruś podpisały w Moskwie "Umowę związkową". Wydarzenie to wywołało liczne komentarze. Najczęściej mówi się, iż mamy do czynienia z próbami odbudowy imperium w granicach dawnego Związku Radzieckiego. Społeczne reakcje na to porozumienie były jednym z tematów sondażu CBOS przeprowadzonego w połowie kwietnia bieżącego roku¹.

O umowie podpisanej przez Rosję i Białoruś słyszało trzy piąte Polaków. Najczęściej były to osoby legitymujące się wyższym wykształceniem (90%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (87%) oraz badani prowadzący działalność gospodarczą na własny rachunek (76%)².

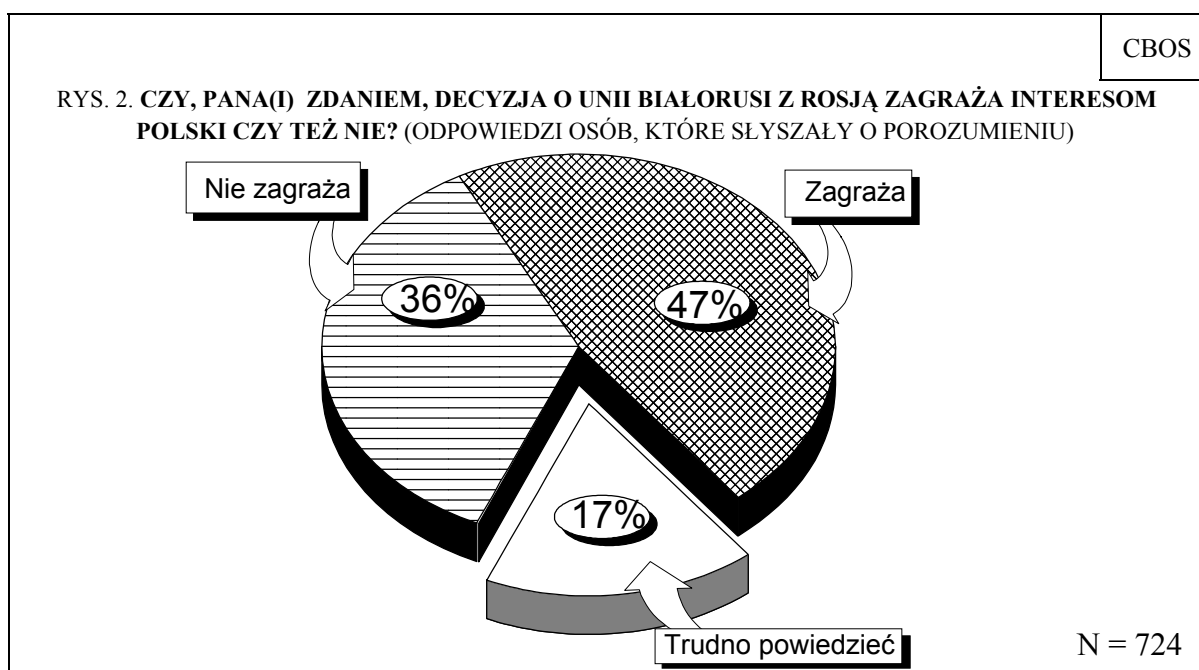

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (71) zrealizowano w dniach 12-15 kwietnia '96 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1179).

² Zob. tabele aneksowe.

O umowie rosyjsko-białoruskiej słyszała zdecydowana większość osób dość regularnie czytających dzienniki (wśród czytelników co najmniej dwóch w tygodniu wydań gazety codziennej - 75%). Warto jednak podkreślić, iż fakt ten nie jest obcy także połowie osób nie czytających gazet codziennych.

Niemal połowa (47%) spośród badanych, którzy słyszeli o tym porozumieniu, jest zdania, iż decyzja Rosji i Białorusi zagraża interesom Polski. Opinie takie najczęściej wyrażają absolwenci wyższych uczelni (59%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (58%).

Poglądy w tej kwestii różnicują deklarowane przez ankietowanych identyfikacje polityczne. Zagrożenia dla Polski w rosyjsko-białoruskiej umowie upatrują najczęściej (62%) osoby deklarujące poglądy prawicowe. Natomiast przeciwnego zdania są przede wszystkim respondenci identyfikujący się z lewicą (50%).

Zagrożenie dla polskich interesów z powodu białorusko-rosyjskiego porozumienia dostrzega także większość badanych zamierzających w nadchodzących wyborach parlamentarnych poprzeć BBWR (74%), NSZZ "Solidarność" (62%), Ruch Odbudowy Polski

(61%) i Unię Pracy (61%), a także połowa zwolenników Unii Wolności (51%) oraz innych partii prawicowych (51%). Dość podzielone opinie w tej sprawie wyrażają potencjalni wyborcy PSL (46% z nich uważa, że integracja Rosji z Białorusią zagraża polskim interesom, a 41% - ma przeciwne zdanie). Wśród przyszłego elektoratu SLD najczęstsze są natomiast głosy, iż porozumienie to nie zagraża naszym interesom (48%).

Warto też zwrócić uwagę, iż opinie badanych w tej kwestii związane są z postrzeganiem przez nich stosunków polsko-rosyjskich (tab. 1). Prawie dwie trzecie respondentów negatywnie oceniających obecne kontakty pomiędzy Polską i Rosją³, sądzi iż porozumienie rosyjsko-białoruskie zagraża naszym interesom, natomiast ponad połowa osób, wystawiających stosunkom polsko-rosyjskim pozytywną ocenę, nie widzi takiego zagrożenia.

Tabela 1

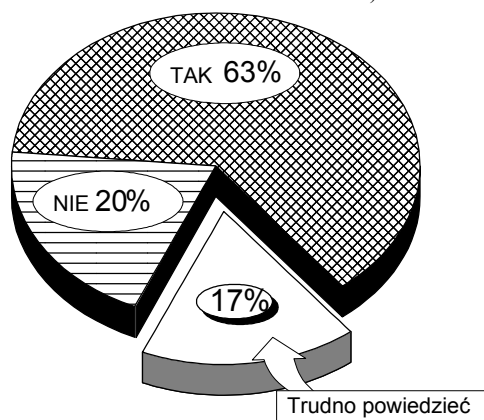
w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, decyzja o unii Białorusi z Rosją zagraża interesom Polski czy też nie?	Jak by Pan(i) ocenił(a) obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:	
	dobrze	złe
Zagraża	27	64
Nie zagraża	59	23
Trudno powiedzieć	14	13

Stowarzyszenie Suwerennych Republik, które powstało w wyniku umowy podpisanej przez Rosję i Białoruś 2 kwietnia '96, wielu komentatorów określiło jako przejaw tendencji do odbudowy państwa w granicach dawnego Związku Radzieckiego. Prawie dwie trzecie osób, które słyszały o układzie podpisanym pomiędzy Rosją a Białorusią, jest zdania, iż decyzję tę można interpretować jako dążenie Rosji do odbudowy państwa w granicach dawnego Związku Radzieckiego (63%). Przeciwna takiemu twierdzeniu jest jedna piąta ankietowanych, którzy słyszeli o porozumieniu.

³ Por. komunikat CBOS „Wizyta prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego w Rosji ♦ Stosunki polsko-rosyjskie”, kwiecień '96.

RYS. 3. CZY DECYZJA TA OZNACZA DĄŻENIE ROSJI DO ODBUDOWY PAŃSTWA W GRANICACH DAWNEGO ZWIĄZKU RADZIECKIEGO CZY TEŻ NIE? (ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O POROZUMIENIU)

N = 724

Symptomu dążenia Rosji do odbudowy imperium doszukują się w rosyjsko-białoruskim porozumieniu przede wszystkim uczniowie i studenci (84%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (77%), badani legitymujący się dyplomem wyższej uczelni (75%), osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne (74%) oraz robotnicy wykwalifikowani (71%).

Opinie, iż "Umowa związkowa" zagraża naszym interesom, są też bardzo częste wśród respondentów, którzy negatywnie oceniają stosunki polsko-rosyjskie (75%). Trzeba jednak podkreślić, iż także połowa osób, które stosunkom tym wystawiły pozytywną ocenę, skłonna jest twierdzić, iż decyzja o stowarzyszeniu oznacza dążenie Rosji do odbudowy państwa w granicach dawnego Związku Radzieckiego. Oceny takie przeważają także wśród potencjalnych elektoratów wszystkich partii i ugrupowań politycznych.

★

★

★

Większość Polaków słyszała o porozumieniu podpisanym na początku kwietnia przez Rosję i Białoruś. Warto podkreślić, iż ponad dwie piąte (43%) osób świadomych tego faktu, uważa go jednocześnie za przejaw dążenia Rosji do odbudowy państwa w granicach dawnego Związku Radzieckiego oraz za zagrożenie dla interesów Polski.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Drugiego kwietnia podpisano w Moskwie porozumienie o unii Białorusi z Rosją. Czy slyszal(a) Pan(i) o tym wydarzeniu czy tez nie?

(%)

	Tak, slyszal(a) m	Nie, nie slyszal(a) m	Liczba osob
Ogolem	61	39	1178
Plec			
Meczczyczni	74	26	557
Kobiety	50	50	622
Wiek			
do 24 lat	54	46	185
25-34	61	39	215
35-44	62	38	264
45-54	67	33	183
55-64	69	31	162
65 lat i wiecej	55	45	169
Miejsce zamieszkania			
Wieś	50	50	437
Miasto do 20 tys.	68	32	138
od 21 do 100 tys.	64	36	241
101-500 tys.	63	37	217
501 tys.i wiecej mieszk.	82	18	146
Region			
Ponocny	64	36	124
Zachodni	66	34	119
Srodkowozachodni	51	49	182
Srodkowy	72	28	215
Wschodni	58	42	148
Poludniowo-wschodni	58	42	191
Poludniowo-zachodni	61	39	199
Wykształcenie			
Podstawowe	52	48	408
Zasadnicze zawodowe	55	45	309
Srednie	71	29	375
Wyzsze	90	10	87
Grupa społ.-zaw. pracujacy			
Kadra kier., inteligencja	87	13	62
Prac.umysl.niz.szczebła	69	31	120
Pracownicy fiz.- umysl.	65	35	65
Robotnicy wykwalifikowani	62	38	129
Robotnicy niewykwalifik.	46	54	62
Rolnicy	51	49	54
Prywatni przedsiebiorcy	76	24	60
Bierni zawodowo			
Rencisci	59	41	156
Emeryci	66	34	198
Uczniowie i studenci	71	29	56
Bezrobotni	43	57	130
Gospodynie domowe i inni	47	53	79
Pracujacy poza rolnictwem			
Sfera budzetowa	75	25	139
Sektor państwowy	66	34	109
Sektor prywatny	68	32	246
Spoldzielczosc	33	67	29
Dochody na jedna osobe			
Ponizej 150 zl	49	51	235
151 - 225	56	44	195
226 - 325	58	42	277
326 - 425	67	33	176
Powyzej 426 zl	76	24	217
Ocena wlasnych war. mater.			
Zle	56	44	440
Srednie	63	37	556
Dobre	68	32	182
Udzial w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	56	44	86
Raz w tygodniu	57	43	666
Kilka razy w roku	65	35	316
W ogole nie uczestniczy	80	20	110
Poglady polityczne			
Lewica	69	31	231
Centrum	65	35	345
Prawica	74	26	312
Trudno powiedziec	38	62	289

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, decyzja o unii Białorusi z Rosją zagraża interesom Polski czy też nie?

	(%)			
	Zagraża	Nie zagraża	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	36	17	724
Płeć				
Mężczyźni	55	35	10	411
Kobiety	38	37	25	313
Wiek				
do 24 lat	48	37	15	100
25-34	49	37	14	130
35-44	45	39	16	165
45-54	44	39	17	124
55-64	50	30	20	113
65 lat i więcej	51	29	20	93
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	40	19	220
Miasto do 20 tys.	46	41	13	93
od 21 do 100 tys.	48	34	18	155
101-500 tys.	54	30	15	137
501 tys. i więcej mieszk.	53	32	15	120
Region				
Północny	47	39	14	80
Zachodni	47	38	14	78
Środkowo-zachodni	40	37	23	93
Środkowy	52	36	13	156
Wschodni	42	44	13	86
Południowo-wschodni	50	36	15	110
Południowo-zachodni	50	25	25	121
Wykształcenie				
Podstawowe	43	33	23	211
Zasadnicze zawodowe	45	36	20	171
Średnie	49	38	13	265
Wyższe	59	34	7	78
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	58	34	8	54
Prac. umysł. niż. szczebla	46	44	10	83
Pracownicy fiz. - umysł.	39	40	20	43
Robotnicy wykwalifikowani	53	35	13	80
Robotnicy niewykwalifik.	38	32	30	29
Rolnicy	35	48	18	28
Prywatni przedsiębiorcy	53	38	9	46
Bierni zawodowo				
Renciści	53	35	12	92
Emeryci	46	30	24	132
Uczniowie i studenci	54	39	7	40
Bezrobotni	45	37	18	56
Gospodynie domowe i inni	28	28	44	37
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	51	36	13	104
Sektor państwowy	49	37	13	72
Sektor prywatny	49	40	12	166
Spółdzielczość	39	44	16	9
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	31	48	21	114
151 - 225	54	27	19	109
226 - 325	50	31	19	161
326 - 425	55	31	14	117
Powyżej 426 zł	52	40	8	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	34	17	248
Średnie	47	34	19	352
Dobre	46	43	10	124
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	61	24	14	48
Raz w tygodniu	46	34	20	383
Kilka razy w roku	48	39	13	206
W ogóle nie uczestniczy	47	41	11	88
Poglądy polityczne				
Lewica	37	50	13	158
Centrum	46	38	16	225
Prawica	62	24	14	230
Trudno powiedzieć	37	34	29	110

Tabela 3. Czy decyzja ta oznacza dążenie Rosji do odbudowy państwa w granicach dawnego Związku Radzieckiego czy też nie (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	63	20	17	724
Płeć				
Mężczyźni	68	20	12	411
Kobiety	56	20	24	313
Wiek				
do 24 lat	64	24	12	100
25-34	71	17	12	130
35-44	62	23	14	165
45-54	55	20	26	124
55-64	69	20	11	113
65 lat i więcej	52	15	32	93
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	22	26	220
Miasto do 20 tys.	59	25	16	93
od 21 do 100 tys.	73	12	15	155
101-500 tys.	66	22	12	137
501 tys. i więcej mieszk.	65	23	12	120
Region				
Północny	60	27	13	80
Zachodni	65	20	15	78
Środkowo-zachodni	52	25	23	93
Środkowy	63	21	17	156
Wschodni	63	19	18	86
Południowo-wschodni	69	18	13	110
Południowo-zachodni	64	15	21	121
Wykształcenie				
Podstawowe	53	18	29	211
Zasadnicze zawodowe	59	23	18	171
Średnie	68	21	11	265
Wyższe	75	20	4	78
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	17	5	54
Prac.umysł.niż.szczebła	63	28	9	83
Pracownicy fiz.- umysł.	49	30	21	43
Robotnicy wykwalifikowani	71	18	11	80
Robotnicy niewykwalifik.	64	15	20	29
Rolnicy	46	37	17	28
Prywatni przedsiębiorcy	64	19	18	46
Bierni zawodowo				
Renciści	61	18	21	92
Emeryci	55	20	26	132
Uczniowie i studenci	84	7	9	40
Bezrobotni	66	24	10	56
Gospodynie domowe i inni	49	16	35	37
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	65	19	15	104
Sektor państwowy	65	26	9	72
Sektor prywatny	67	21	12	166
Spółdzielczość	63	16	21	9
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	51	18	31	114
151 - 225	64	16	20	109
226 - 325	60	23	17	161
326 - 425	73	16	11	117
Powyżej 426 zł	68	25	7	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	63	16	22	248
Średnie	63	19	18	352
Dobre	62	31	7	124
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	59	27	15	48
Raz w tygodniu	61	19	19	383
Kilka razy w roku	64	20	16	206
W ogóle nie uczestniczy	66	23	11	88
Poglądy polityczne				
Lewica	60	28	11	158
Centrum	62	20	18	225
Prawica	74	14	12	230
Trudno powiedzieć	42	24	34	110